

PROGRAM SENZORNE STIMULACIJE PRI TEŽKI POŠKODBI MOŽGANOV

SENSORY STIMULATION PROGRAMME IN TRAUMATIC BRAIN INJURY PATIENTS

Alenka Juhant, dipl. del. ter., in Pavla Šink, dipl. del. ter.

PLANIRANJE IN DOKUMENTIRANJE TERAPIJE

- Pregled medicinske dokumentacije.
- Intervju z družinskimi člani.
- Vprašalnik za svoje, s katerim pridobimo informacije o življenjskem stilu, delu, vlogah in navadah bolnika.

ZAČETNO IN KONČNO OCENJEVANJE S TESTI

- PALOC test za mladostnike
- WNSSP standardiziran test, ki je dovolj občutljiv, da meri minimalne spremembe odzivnosti bolnika.
- dnevni zapis članov tima

OSNOVANJE OSEBNEGA IN TERAPEVTSKEGA KOMPLETA

Za osebni komplet pridobimo bolnikove izbrane vsakodneвне toiletne pripomočke, osebne predmete, družinske fotografije, priljubljene revije, zeleno glasbo, kapalike z različnimi okusi, krtačke in kreme.

V terapevtskem kompletu so standardni terapevtski pripomočki: velike, barvno kontrastne slike, svetlobni učinki, ogledalo, glasbila, predmeti različnih lastnosti, toplo hladne obloge, obtežljive blazine.

Intenzivnost, modalnost in časovni razpon dražljaja morajo vzbuditi pozitivne občutke.

Žal... posledice najtežjih poškodb glave so lahko neugodne. Človek ostane ujetnik svojih neizrečenih misli, izgubljenih doživljava in oropan priloznosti, ki ga družbi lahko da posameznik. V varstvo so nam prepustili svoja telesa, njihove misli, čustva, želje in občutki pa so za nas v oddaljenih svetovih.

Senzorna stimulacija je program v delovno terapevtski obravnavi pri slabo odzivnih bolnikih.

Namenjen je oceni odzivanja na dražljaje in preprečevanju senzorne deprivacije.

Sistematično dovajanje informacij je zaradi raznolikosti in kompleksnosti težav individualno, **odzivanje na okolico** pa povezano z vzpodbudami, ki jih apliciramo preko senzornih sistemov vida, sluha, tipa, okusa in vonja. Z gibanjem in nameščanjem v različne lege dovajamo informacije o položaju telesa v prostoru.

V zgodnjem obdobju je spontano okrevanje po poškodb najhitrejša, a je dinamika sekundarnih zapletov nepredvidljiva in vpliva na budnost ter odzivnost bolnika.

Izhodišče za plan senzorne stimulacije so ocena funkcijskega stanja, heteroanamnestični podatki družinskih članov in stopnja poškodbe možganov.

Vzpodbujanje vedenjske odzivnosti je povezano z intenzivnostjo ponavljajočih se znanih in čustveno tangiranih dražljajev čutnih sistemov.

CILJI SENZORNE STIMULACIJE

- pospešiti naravni proces okrevanja
- vzpodbuditi nepoškodovane možgane, da prevzamejo določene funkcije
- vzpostaviti verbalno in/ali neverbalno komunikacijo
- izobraziti in vključiti družinske člane v program rehabilitacije
- poenotno komunicirati z bolnikom
- časovno razporediti aktivnosti in počitek
- zmanjšati moteče dejavnike iz okolja

univerzitetni
klinični center ljubljana
inštitut za medicinsko rehabilitacijo

APLIKACIJA

TAKTILNA STIMULACIJA

Popačeno zaznavanje – občutek lebdenja, stiska in nemir.
Z obtežljivimi blazinami omejen prostor nudi oporo in boljše orientacijo v prostoru, predvsem pa daje občutek varnosti.

AVDITORNA STIMULACIJA

Avditorna stimulacija, predvsem individualno izbrana glasba, vzpodbudi limbični sistem, ki povezuje različna področja v možganih za čustvene odzive. Ob glasbi živčne celice hitreje gradijo nove povezave.

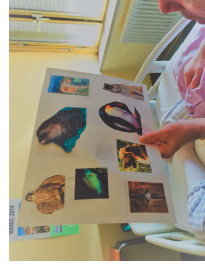
VESTIBULARNA STIMULACIJA

• Pomirjajoč učinek ritmičnega gibanja.
Opora na noge z aktivnim odzivom posreduje povratno informacijo o položaju telesa, sposobnost planiranja in izvedbo gibanja.

• Stimulacija z raznovrstnimi okusi in vonji
Z masažo sluznice ust in jezika z mrzlimi / toplimi palčkami različnih okusov ob sočasni stimulaciji ustrezne dišave vzpodbudimo sposobnost hranjenja per os.

VIZUALNA STIMULACIJA

Z vidom dobimo veliko informacij o okolju. Ko bolnik osredotoči pogled na osebo, predmet ali sliko, od sredinske linije vir pomikamo horizontalno in vertikalno. Vidni stimulus krepimo s priklicem imena.

ZAKLJUČEK

- Raznolikost težav in individualen proces okrevanja pogojujejo terapevtske odzive, ki optimizirajo obravnavo bolnika po hudi poškodbi možganov.
- Raziskave zaradi raznolikosti osebnosti in vseh dejavnikov, ki vplivajo na potek rehabilitacije, ne morejo opredeliti vloge senzorne stimulacije na potek okrevanja. Kljub temu je vključena v nevrorehabilitacijske programe po svetu, saj poročajo o pozitivnih vplivih na stopnjo odzivanja, komunikacijo in budnost.
- S tehniko EEG in fMRI so dokazali vzburjenje v možganskih predelih, kjer se reprezentirajo posamezni senzorni inputi.
- Klinične izkušnje potrjujejo domnevo, da strukturirani dražljaji pripomorejo h kvalitetnejšemu doživljanju prebujanja in zaznavanja sebe.